

КАРАР
Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы
Югары Стәрле авыл жирлеге Советы

Югары Стәрле авылы

№ 100-65

«19» октябрь 2023 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет корылышын һәм бюджет процессын Россия Федерациясенең гамәлдәге бюджет законнарына туры китерү максатында,

Югары Стәрле авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы нигезләмәне әлеге каарга күшүмтә нигезендә яңа редакциядә расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советының 2020 елның 26 февралендә 162-99 номерлы «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы турында» каары;

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советының «22» октябрендә 2010 №8 „14“ апрелендә 2010 ел № 98 каарлары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында» турында каары.

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советының 2010 елның «14» апрелендә 98 номерлы каары белән расланган, "Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы каарлар редакциясендә)

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советының 2010 елның 14 апрелендә 98 номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31

октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы каарлар редакциясендә) түрүнде каары.

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, "Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы түрүндагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы каарлар редакциясендә).

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы түрүндагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы каарлар редакциясендә) һәм 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы "2016 елга Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге бюджеты проектын төзу һәм раслау үзенчәлекләре» каарлары.

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы түрүндагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы, 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы, 2017 елның 27 июнендә 56-34номерлы каарлар редакциясендә).

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы түрүндагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы, 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы, 2017 елның 27 июнендә 56-34номерлы, 2017 елның 10 ноябрендә 71-44номерлы каарлар редакциясендә).

-Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы түрүндагы нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы, 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы, 2017 елның 27 июнендә 56-34номерлы, 2017 елның 10 ноябрендә 71-44номерлы, 2019 елның 02 сентябрендә 144-88 номерлы каарлар редакциясендә).

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы каары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы

турынданы нигезлөмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында " Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы карары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы, 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы, 2017 елның 27 июнендә 56-34номерлы, 2017 елның 10 ноябрендә 71-44номерлы, 2019 елның 02 сентябрендә 144-88, 2019 елның 17 декабрендә 153-93 номерлы карарлар редакциясендә).

- Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл Советның 2010 елның 14 апрелендә 98номерлы карары белән расланган, «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлегенең бюджет процессы турынданы нигезлөмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында " Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советы карары (2010 елның 22» октябрендә 2010 №8 номерлы, 2011 елның 31 октябрендә 25номерлы , 2013 елның 04 декабрендә 72номерлы , 2014 елның 19 августында 104номерлы, 2015 елның 29 октябрендә 12-6 номерлы, 2017 елның 27 июнендә 56-34номерлы, 2017 елның 10 ноябрендә 71-44номерлы, 2019 елның 02 сентябрендә 144-88, 2019 елның 17 декабрендә 153-93 номерлы, 2020 елның 22 январенда 157-96 карарлар редакциясендә).

2. Әлеге карарны "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында" түбәндәге веб-адрес буенча урнаштыру юлы белән иғълан итәргә: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының «Интернет» мәгълүмати-коммуникацион чөлтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча урнаштырырга: <http://aznakayevo.tatar.ru>.

3. Әлеге карарның үтәлешен контролльдә тотуны Татарстан Республикасы Азнакай районы Югары Стәрле авыл жирлеге Советының бюджет, финанс, салымнар һәм икътисад мәсьәләләре буенча дайими комиссиясенә йөкләргә.

Рәис:

Л.С.Сабирҗанова

Азнакай муниципаль районның
Югары Стәрле авыл жирлеге
Советы каарына күшымта

**Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Югары Стәрле
авыл жирлегенең бюджет процессы турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

1 Бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Бюджет процессының хокукий нигезе

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районның Югары Стәрле авыл жирлегендә (алга таба - Нигезләмә) бюджет процессы турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы (алга таба - Россия Федерациясе БК), Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы (алга таба - Татарстан Республикасы БК), 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законы, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Азнакай муниципаль районның Югары Стәрле авыл жирлеге (алга таба - жирлек Уставы), Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка бюджет законнары нормалары нигезендә эшләнгән.

2. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган терминнар һәм төшенчәләр әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән норматив актлардагы мәгънәсендә кулланыла.

2 статья. Жирлек бюджетының хокукий формасы

Азнакай муниципаль районның Югары Стәрле авыл жирлеге бюджеты (алга таба - жирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районның Югары Стәрле авыл жирлеге Советы каары рәвешендә (алга таба - жирлек Советы) эшләнә һәм раслана.

Жирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төzelә һәм раслана.

Жирлек бюджеты проектын төзу Азнакай муниципаль районның Югары Стәрле авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - жирлекнең Башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә, РФ БК нигезендә һәм жирлек Советының хокукий актлары таләпләрен үтәп кабул ителә торган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы каары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджеты турындагы каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

3 статья. Бюджет классификациясе

1. Жирлек бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет (бухгалтерлық) исәбен алып бару, бюджет (бухгалтерлық) һәм башка финанс хисаплылығын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең финанс органы төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керем төрләре буенча кодлар исемлеген раслый.

Жирлек бюджеты акчаларының баш бүлүчеләре исемлеге жирлек Советының чыгымнарның ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турынdagы карапы белән билгеләнә.

Жирлек бюджеты чыгымнары төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемчәләре) исемлеге жирлек бюджеты турынdagы жирлек Советы карапы белән яисә РФ БК тарафыннан билгеләнгән очракларда жирлек бюджеты чыгымнарның жыелма бюджет язмасы белән раслана.

Жирле үзидарә органнары тарафыннан хупланган "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федеरаль законның 26.1 статьясында каралган һәр иҗтимагый норматив йөкләмәгә, бюджетара трансфертка, инициатив проектка бюджет чыгымнарын классификацияләүнең уникаль кодлары бирелә.

Жирлек бюджеты чыгымнарның максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары, әгәр РФ БК башкача билгеләнмәгән булса, жирлек бюджетын төзүне һәм үтәүне оештыруны гамәлгә ашыручы жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар хисабына финанс белән тәэммин ителә торган бюджетлар чыгымнарның максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары күрсәтелгән бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башкалар бирелә торган бюджетны төзүне һәм башкаруны оештыруны гамәлгә ашыручы жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары статьялары исемлеге жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларын раслаганды жирлек Советы карапы белән раслана.

Жирлекнең финанс органы бюджет дефицитларын финанслау чыганаклары төрләренең кодлары исемлеген раслый, аларның баш администраторлары булып жирле үзидарә органнары һәм (яки) аларның карамагындагы казна учреждениеләре тора.

4 статья. Жирлектә бюджет процессының принциплары һәм этаплары

1. 1. Жирлектә бюджет процессы РФ БК билгеләгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Жирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзү;
- 2) жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- 3) жирлек бюджетын үтәү;
- 4) бюджет хисаплылыгын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау;
- 5) муниципаль финанс контроле.

5 статья. Жирлекнең бюджет процессында катнашучылар

Жирлекнең бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- Жирлек Советы;
- жирлек башлыгы;
- жирлекнең Башкарма комитеты;
- «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районның Финанс-бюджет палатасы» МКУ (алга таба - Финанс-бюджет палатасы) (төзелгән килешү нигезендә);
- «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районның контроль-хисап палатасы» МКУ (төзелгән килешү нигезендә);
- Федераль казначылыкның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 7 нче бүлгеге (төзелгән килешү нигезендә);
- Азнакай районы һәм Азнакай шәһәре Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык департаменты территориаль бүлекчәсе (төзелгән килешү нигезендә);
- жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, жирлек бюджеты акчаларын бүлүчеләр;
- жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары (администраторлары);
- жирлек кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары);
- жирлек бюджеты акчаларын алучылар.

6 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы:

- 1) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны карый һәм раслый, жирлек бюджетын үтәүнең аерым мәсьәләләрен карау барышында тикшереп тора;
- 2) тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын төзи һәм билгели;
- 3) жирле салымнар кертә, алар буенча салым ставкаларын билгели һәм салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары тарафыннан бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирә;
- 4) жирлек Советы карапы белән жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапның тышкы тикшерүен гамәлгә ашыру тәртибен билгели;
- 5) “Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында”

2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясе Хисап палатасы турында” 2013 елның 5 апрелендәге 41-ФЗ номерлы Федеरаль закон, “Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федеरаль закон, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясе, жирлек уставы, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә башка вәкаләтләрене гамәлгә ашыра.

Жирлек Советына аның Россия Федерациясе Конституцияндә, РФ БК, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенциясе чикләрендә аның вәкаләтләрен тәэммин иту өчен жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан кирәклे барлық мәғлүмат бирелергә тиеш.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты:

- 1) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләү тәртибен билгели;
- 2) жирлек бюджеты проектын төзү тәртибен билгели;
- 3) жирлек бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) төзүне тәэммин итә;
- 4) жирлек Советы раслануына кирәкле документлары һәм материаллары булган жирлек бюджеты проектын кертә;
- 5) әгәр РФ БК каралмаган булса, бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен, эшли һәм раслый;
- 6) жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэммин итә;
- 7) жирлек Советының раслануына жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә;
- 8) жирлекнең урта сроклы финанс планын эшләү тәртибен раслый;
- 9) жирлекнең уртача сроклы финанс планын раслый;
- 10) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын хуплый;
- 11) жирлек бюджетының беренче квартал, яртыеллык үтәлеше турында хисапны раслый;
- 12) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;
- 13) юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 78 статьясы таләпләре нигезендә товарлар, эшләр, хезмәт курсатуләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү тәртибен билгели;
- 14) РФ БК 78.1 статьясы таләпләре нигезендә, казна учреждениеләре булып тормаган, коммерциягә қарамаган оешмаларга муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына капитал салуларны гамәлгә ашыруга яисә муниципаль милеккә күчмәсез мәлкәт объектларын сатып алуга субсидияләр бирү тәртибен билгели;
- 15) муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр курсатүгә (эшләр башкаруга) муниципаль бирем формалаштыру тәртибен һәм муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэммин иту тәртибен билгели;
- 16) муниципаль программаларны эшләү, аларны төзү һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул иту тәртибен билгели;
- 17) муниципаль программаларны раслый;
- 18) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслый;

19) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү нәтижәләре буенча элек расланган муниципаль программаны чираттагы финанс елыннан башлап туктату яисә үзгәрту кирәклеге турында, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәрту кирәклеге хакында карап кабул итә;

20) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэммин итә;

21) жирлек исеменнән РФ БК һәм жирлек Уставы нигезендә муниципаль алышмаларны гамәлгә ашыра;

22) муниципаль бурыч китабын алып бару тәртибен раслый;

23) жирлек бюджеты кереме чыганаклары реестрын төзу һәм алып бару тәртибен билгели;

24) жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре тарафыннан бюджетны гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

25) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә;

26) жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;

27) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә;

28) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;

29) бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда РФ БК, ТР БК һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең финанс органы:

1) жирлек бюджеты проектын төзи, аны жирлек Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән тәкъдим итә;

2) жирлек бюджетын үтәүне оештыра;

3) Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә жирлек бюджетының касса үтәлеше турында айлык отчет төзи һәм бирә;

4) жирлек бюджеты проектын төзу һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап ясау өчен кирәкле төп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;

5) жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм алып бара;

6) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара, аны Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра;

7) жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр башкара;

8) муниципаль бурыч китабын алып бара. Муниципаль бурыч китабына әлеге йөкләмәләр төрләре буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләре күләме, аларны барлыкка китерү һәм үтәү (башка нигезләр буенча туктату) датасы, йөкләмәләрне тәэммин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук муниципаль бурыч китабына кертү тәртибе һәм вакыты, жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан

билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә;

9) касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары, җирлек бюджеты қытлыгын финанслау чыганакларының касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәклө белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели;

10) бюджет чарапарын баш бүлүчеләрнең бюджет язмаларын, аларга үзгәрешләр кертуне дә кертең төзү һәм алып бару тәртибен билгели;

11) җирлек бюджетының касса үтәлеше вакытында Бердәм бюджет счетларындагы акчалар белән идарә итә;

12) җирлек казнасыннан түләтүләр түрында суд каарларын үтәүгә бәйле башкарма документлар һәм башка документларны исәпкә ала һәм саклый;

13) җирлекнең бюджет хисабын төзи;

14) ведомство буйсынуындагы эш би्रүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

15) бюджет йөкләмәләре лимитлары акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар өчен билгели;

16) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итә;

17) РФ БК билгеләгән һәм (яисә) аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Ҙирлекнең контроль-хисап органы түбәндәгеләр буенча бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра:

1) җирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алыш, җирлек бюджеты үтәлеше түрында еллык хисапны тышкы тикшерүгә;

2) бюджет акчаларын куллануның экономиялелеген һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудитына;

3) җирлек бюджеты түрында каарлар проектларын, шул исәптән җирлек бюджеты курсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезлелеген экспертизалауга;

4) муниципаль программаларны экспертизалау;

5) бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпышлыларны бетерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

6) бюджет акчаларын баш идарәчеләр, бюджет керемнәренең Баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының Баш администраторлары) эчке финанс аудитын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

7) "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары түрында "2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федеरаль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләргә.

Әлеге пунктта каралган җирлекнең контроль-хисап органының бюджет вәкаләтләре "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең

гомуми принциплары турында "2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгелөнгөн нигезләмәләрне үтәп гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтиҗәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэммин итә;

2) үзенә буйсынган күрсәтмә бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген тәзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәзи;

5) бюджет язмасын тәзи, раслый һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча булә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булыш торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне тәзи һәм раслый;

10) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансферларны, шулай ук Россия Федерациясе БК билгеләгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәэммин итә;

11) бюджет акчаларының баш бүлүчесенең бюджет хисабын тәзи;

12) үзенә буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жирлек исеменнән җавап бирә;

13) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

14) жирлек исеменнән жирлеккә карата дәгъвалар буенча җавап бирүче вәкил буларак чыгыш ясый:

а) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтиҗәсендә физик затка яисә юридик затка китераптән зыянны ведомстволарның буенча, шул исәптән законга яисә башка хокукий актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын чыгару нәтиҗәсендә каплау турында;

б) федераль казначылык органында, жирлекнең финанс органында, Россия Федерациясенең бюджеттан тыш дәүләт фонды идарәсе органында (Россия Федерациясе Үзәк банкы учреждениесендә яисә кредит оешмасында) ачылмаган бурычлының - казна учреждениесеннән - акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын, шәхси счетын алу турында;

в) казна учреждениесе булып торучы бюджет акчаларын алучыга аның акчалата йөклөмөләрен үтәу өчен житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары житмәгәндә тәкъдим ителә;

г) муниципаль берәмлеккә карата федераль закон нигезендә гавамихокукый белем мәнфәгатьләрен Россия Федерациясе бюджет законнары нигезендә жирлек бюджеты акчаларын баш урнаштыручиның вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи орган тапшыра торган башка дәгъвалар буенча.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче судта, Россия Федерациясе Граждан кодексының 1081 статьясындагы 3.1 пункты нигезендә регресс тәртибендә гамәлләре (гамәл кылмаулары) жирлек казнасы хисабына зыянны каплауга китергән затларга карата акчаларны түләттерү турындагы дәгъвалар буенча дәгъвачы вәкиле буларак, муниципаль берәмлек исеменнән чыгыш ясый.

6. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

- 1) жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;
- 2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөклөмөләре лимитларын ведомство буйсынуындагы курсәткечләр һәм (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;
- 3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- 4) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансферларны, шулай ук Россия Федерациясе БК билгеләгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипнә үтәүне тәэммин итә;
- 5) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы:

- 1) үзенә буйсынган жирлек бюджеты керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;
- 2) урта сроклы финанс планын һәм (яисә) жирлек бюджеты проектын төзу өчен кирәkle белешмәләр бирә;
- 3) касса планын төзу һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;
- 4) жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторын формалаштыра һәм аның бюджет хисабын тапшыра;
- 5) Россия Федерациясе керемнәре чыганаклары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганаклары реестрына беркетелгән керем чыганаклары турындагы белешмәләрне керту өчен;
- 6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджетка керемнәр керүне фаразлау методикасын раслый;
- 7) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты керемнәре администраторы:

1) бюджетка түләүләрне штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкарлыуын исәпләп чыгаруны, исәпкә алуны һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыра;

2) бюджетка түләүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түләтүне гамәлгә ашыра;

3) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне, штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару турында каар кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләрне исәпләү (төгәлләштерү) турында каар кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) бюджет керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренең баш администраторына жирлек бюджеты керемнәренең тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм тапшыра;

6) Россия Федерациясе законнарында каарлган очраклардан тыш, муниципаль хезмәтләр өчен физик һәм юридик затларның акчаларын түләү өчен кирәkle мәгълүматны, шулай ук жирлек бюджеты керемнәрен формалаштыру чыганаклары булган башка түләүләрне "Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында" 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләүләр турында дәүләт мәгълүмат системасына тапшыра;

7) бюджетка түләүләр буенча бурыч түләүгә ышанычсыз дип тану турында каарлар кабул итә;

8) РФ БК билгеләгән һәм аннан кабул ителә торган башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра

9. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә караган администраторлары исемлекләрен төзи;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра (Евразия икътисадый берлеге хокукуна һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә, Евразия икътисадый берлеге хокукунда һәм таможня җайга салуы турында Россия Федерациясе законнарында каарлган акчалата залогка бәйле операцияләргә, бердәм салым түләвенә бәйле операцияләргә, аванс түләүләренә бәйле операцияләр керми);

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләрнең адреслылыгын һәм аның карамагына бүләп бирелгән акчалардан файдалануның максатчан характеристын тәэммин итә;

4) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство администраторлары буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

5) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш

администраторының бюджет хисабын төзи;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага гомуми таләпләр нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр фаразлау методикасын раслый;

7) бюджет ассигнованиеләренең нигезләмәләрен тәшкил итә.

10. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

1) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны), Евразия икътисадый берлеге хокукуна һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә карата каралган аванс түләвенә бәйле операцияләрне, Евразия икътисадый берлегенең хокукунда һәм таможня жайга салуы турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган мәжбүри түләүләргә бәйле операцияләрне, акчаларга бәйле операцияләрне исәпкә алып) гамәлгә ашыра;

2) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетына керүнен тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;

3) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр алуны тәэммин итә;

4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

6) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мәнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә кабул ителә торган башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

11. Бюджет акчаларын алучы:

1) бюджет сметасын төзи һәм башкара;

2) бюджет йәкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә бюджет йәкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

3) үзендә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтиҗәлелеген, максатчан характеристын тәэммин итә;

4) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

5) бюджет исәбен алып бара (бухгалтерлық исәбен алып баруны тәэммин итә);

6) бюджет хисабын төзи (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәэммин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш бүлүчегә бюджет акчалары хисабын бирә;

7) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мәнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә кабул ителгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

7 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәренә салым керемнәре, салым булмаган керемнәр һәм кире кайтарылмый торган керемнәр керә.

2. Жирлек бюджетына федераль салымнар һәм жыемнардан, шул исәптән махсус салым режимнарында каралган салымнардан һәм Россия Федерациясе БК 58 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән түләүләр нормативлары буенча региональ салымнар күчерелә.

3. Жирлек бюджетының салым булмаган керемнәре РФ БК 41, 42 һәм 46, 63 статьялары нигезендә төзелә.

8 статья. Керемнәр чыганаклары реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрын алыш бара.

2. Бюджет керемнәре чыганаклары реестры дигәндә, Россия Федерациясе керемнәре чыганаклары исемлеге нигезендә бюджетны төзү, раслау һәм үтәү барышында барлыкка килә торган жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары буенча бюджет керемнәре турында мәгълүмат жыелмасы аңлашыла.

3. Мәгълүмат составына гомуми таләпләр, жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрын төзү һәм алыш бару тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестры жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төзелә һәм алыш барыла.

5. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

9 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимиите органнарының, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимиите органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, халыкара һәм башка килешүләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) тиешле бюджетлар акчалары исәбеннән башкарлырыга тиеш.

10 статья. Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Башкарма комитетының резерв фондын төзү күздә тотыла.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Советының резерв фондын төзү тыела.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды қуләме жирлек Советы каары белән жирлек бюджеты турында билгеләнә.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс белән тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торгызы эшләрен уздыруга һәм стихияле бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чарапларга, шулай ук әлеге пунктның алтынчы абзацында курсәтелгән тәртиптә каралган башка чарапларга жибәрелә.

Жирлек Башкарма комитетының резерв фондының жирлек бюджеты составында каралган бюджет ассигнованиеләре жирлек башкарма комитеты каары буенча файдаланыла.

Жирлек Башкарма комитетының жирлек бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану тәртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Жирлек башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану түрүнде хисап жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы еллык хисапка күшымта итеп бирелә.

11 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре түбәндәгеләр нәтиҗәсендә барлыкка килә:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарын хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек (жирлек исеменнән) шартнамәләр (килешүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;

3) муниципаль казна учреждениеләре жирлек исеменнән шартнамәләр (килешүләр) төзү.

2. Жирле үзидарә органнары, РФ БК билгеләгән таләпләрне үтәп, дайми нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының, муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең хезмәте өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын мөстәкыйль билгели.

3. Жирле үзидарә органнары тиешенчә федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы түгел.

Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләренең, дәүләт хакимияте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы.

12 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып барырга тиеш.

2. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры жирлекнең финанс органы

тарафыннан Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

13 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

Чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен кабул итүгэ бюджет ассигнованиеләрен бири уясә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгэ бюджет ассигнованиеләрен арттыру, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына тиешле бюджет ассигнованиеләрен кертү яисә агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

14 статья. Муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар, РФ БК нигезләмәләрен исәпкә алыш, дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контрактлар дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планы-графигы нигезендә төzelә һәм, РФ БК 72 статьясындагы З пунктында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә түләнә.

Бюджет акчаларын алучылар муниципаль контрактлар төзemicә гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрын алыш барырга тиеш.

Муниципаль контрактлар төзemicә гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрларында сатып алыша торган товарларның, эшләрнең һәм хезмәт күрсәтүләрнең кыскача атамасы; тәэммин итүчеләрнең, подрядчыларның һәм хезмәт күрсәтүләрне башкаручыларның исеме һәм урнашу урыны; сатып алу бәясе һәм датасы булырга тиеш.

15 статья. Бюджет кытлығы

1. Жирлек бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында дефициты, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, жирлек Советы каары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлығы, кертемнәренең расланган күләмен һәм (яисә) салым керемнәренең өстәмә нормативлары буенча керемнәрен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлек Советының бюджет турында каары белән муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне сатудан керемнәр һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен финанслау чыганаклары составында расланган һәм (яисә) бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган средстволар кимегән очракта, жирлек

бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләуләрне күрсәтелгән керемнәр суммасы һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапның күрсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләуләргә туры килергә тиеш.

16 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына тубәндәгеләр керә:

номиналь бәясе Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазъләрне урнаштырудан көргөн чараплар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чараплар арасында аерма;

Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасынdagы аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасынdagы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чарапларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәрту;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары составына тубәндәгеләр керә:

акцияләр сатудан һәм жирлек милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләреннән көрүләр;

жирлек бюджеты чараплары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуны барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чараплар күләме;

Россия Федерациясе валютасында жирлекнән башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чараплар күләме;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алышган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алышган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка күчерелгән акчалар арасында аерма жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елы башына жирлек бюджетының калган чараплары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек Советының

хокукий акты билгеләгән күләмдә җибәрелә, агымдагы финанс елында җирлек исеменнән тәзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә тотылган, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле хезмәтләрне күрсәтүгә тотылган вакытлы касса өзеклекләрен каплауга һәм бюджет ассигнованиеләрен каплауга тотыла ала, хисап финанс елында субсидияләр бирү өчен кирәклे суммалар чикләрендә финанс чыганаклары булган юридик затларга субсидияләр бирү өчен кирәкле бюджет ассигнованиеләрен бирү өчен әлеге муниципаль контрактларның шартлары нигезендә әлеге финанс елында түләнергә тиешле хезмәтләрне арттыруга җибәрелергә мөмкин.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациясеннән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында жирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чараптар үтәүгә, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокуқын барлыкка китергән очракта;

Россия Федерациясенә максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында урнашкан муниципаль гарантияләрне үтәүгә юнәлтелгән акчалар үтәүгә, әгәр муниципаль гарантларның үтәлеше гарантның принципалга регресс таләпләре хокуқын барлыкка китергән очракта.

17 статья. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы

Жирлекнең бурычлары түбәндәгеләр буенча йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:

1) жирлекнең кыйммәтле кәгазыләрендә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә);

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында җәлеп ителгән бюджет кредитларында;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында җәлеп ителгән бюджет кредитларында;

4) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан җәлеп ителгән кредитларда;

5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән жирлек гарантияләрендә (муниципаль гарантияләрдә);

6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләрдә;

7) РФ БК гамәлгә кергәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләрендә.

Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) жирлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре курсәтелгән муниципаль кыйммәтле көгазъләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән;

3) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында бирелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең озак сроклы бурычлары кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биштән алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

18 статья. Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән жирлекнең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

1. Эгәр Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, аны каплауга (жирлекнең муниципаль бурыч йөкләмәләрен һәм муниципаль хокукий актларын үтәмәгән) өч ел дәвамында курсәтелмәгән булса, курсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе тулысынча юкка чыгарыла һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында вакыйгалар (шартлар) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм курсәтелгән вакыйгалар турында белешмәләр житкәнгә (килеп житүгә) карап, мукниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты әлеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында курсәтелгән сроклар үткәннән соң муниципаль бурычтан Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча

муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурыч реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру РФ БК 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган (алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне түләү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тұлсынча сатып алынган чыгару курсателгән орган каары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләрне түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

19 статья. Муниципаль бурыч белән идарә итү

1. Муниципаль бурыч белән идарә итү дигәндә жирлекнең заем финансавына ихтыяжларын тәэммин итүгә, муниципаль бурыч йөкләмәләрен вакытында һәм тұлсынча үтәүгә, бурычларга хезмәт курсату чыгымнарын минимальләштерүгә, аларны үтәмәүгә юл куймый торган йөкләмәләр күләмен һәм структурасын тотуга юнәлдерелгән жирле үзидарә органнары эшчәнлеге тора.

2. Муниципаль бурыч белән идарә итү жирлек Уставы нигезендә жирле администрация (жирлекнең башкарма-курсатмә органы) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

20 статья. Жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча жаваплылык

1. Жирлекнең бурыч йөкләмәләре жирлек милкендәге казнаны тәшкил итүче барлық мәлкәт белән тұлсынча һәм шартларсыз тәэммин ителә һәм жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2. Жирлек, курсателгән йөкләмәләр жирлек тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының һәм башка муниципаль берәмлекләрнең бурыч йөкләмәләре буенча жаваплы булмый.

21 статья. Муниципаль әчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыктылығы курсаткечләренең чик курсаткечләре

1. Жирле бюджет турындагы каар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына) муниципаль бурычның ин-

югары чиген, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның, муниципаль бурычның ин югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасындағы йөкләмәләре булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.
3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет түрүндагы карап белән расланган түләүсез түләүләрнең һәм (яисә), физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләме жирле бюджет керемнәренең госуми күләмнән артмаска тиеш.

Жирлеккә карата РФ БК 136 статьясындағы 4 пунктында карапланылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет түрүндагы карап белән расланган гомуми күләменең 50 процентыннан артмаска тиеш.

22 статья. Муниципаль алышмалар

1. Жирлекнең муниципаль эчке алышмалары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазъләрне урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирлек исеменнән заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү күздә тотыла.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы алышмалары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан чит ил максатчан кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек исеменнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән жирлекнең Россия Федерациясе алдындағы бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алышмалар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. РФ БК һәм жирлек Уставы нигезендә жирлек исеменнән муниципаль алышмаларны гамәлгә ашыру хокуқы жирлекнең Башкарма комитетына карый.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазъләрне урнаштыру муниципаль берәмлекнең бурыч йөкләмәләре буенча сргы чыккан бурыч булмаганды гамәлгә ашырыла.

23 статья. Жирлекнең чит ил валютасында үзләштерү һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Жирлек Россия Федерациясенең чит ил валютасында алган акчаларын Россия Федерациясенән алып барырга, Россия Федерациясенә чит ил

валютасында, Россия Федерациясе тарафынан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары акчаларыннан файдалану кысаларында гына бирергә хокуклы.

24 статья. Муниципаль алынмаларның чик құләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмаларның индикаторы құләме дигендә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы хисаплар программалары буенча жирлек бюджеттың акчалар жәлеп итүнең жыелма құләме аңлатыла.

2. Жирле бюджетка акчалар жәлеп итү құләмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлығын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм тиешле финанс елына жирле бюджет турындагы карар белән расланган жирлекнәң бурыч йөкләмәләрен каплау құләмнәреннән, 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен, шулай ук РФ БК ның 4 - 5 пунктларын исәпкә алып, артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлек алынмаларның гомуми суммасы жирле бюджет кытлығын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнәң хисап финанс елы ахырына максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертларны, жирле бюджетларга дотацияләрне, аларны бирү шартларын билгеләп, бирелгән Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан бюджетлар яисә башка дотацияләрне баланслауны тәэммин итү чарапарына ярдәм итү чарапарына ярдәм итү чарапарының гомуми суммасыннан, шулай ук хисап финанс елы керемнәре құләменә, шул исәптән соңғы эш финанс елы тәмамланғаннан соң, жирле бюджетка күчерелгән финанс керемнәре құләменнән көргөн керем құләменнән артып китәргә мөмкин.

Хисап финанс елында жирлекнәң гомуми суммасы жирлек бюджетты кытлығын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнәң бурыч йөкләмәләрен каплау құләмнәреннән, әлеге пункттың беренче абзацында каралган мөмкин булган өстенлекләрне исәпкә алып, ағымдагы елның 1 гыйнварына жирле бюджет акчаларының калган өлешиләре курсәтелгән арттыру суммасында барлыкка килгән хисап финанс елы йомгаклары буенча, ағымдагы финанс елына алынған акчаларның индикаторы қиметеп, РФ БК 96 статьясында каралған максатларга юнәлдерелергә тиеш.

25 статья. Муниципаль тышкы алынмалар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы алынмалар программының максатчан чит ил кредитларын һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил валютасында түләнелә торган чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынмалар программының белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттән чит ил валютасында жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча

барлыкка килә торган акчаларны жирле бюджетка жәлеп итү күләме һәм бурыч йөклөмәләрен каплау сроклары;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлекнән бурыч йөклөмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы алымалар программы чираттагы финанс елында һәм план чорына жирле бюджет түрлөндөгө карага күшымта булып тора.

26 статья. Муниципаль эчке алымалар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке алымалар программы чираттагы финанс елында һәм план чорында түләнелә торган һәм (яисә) гамәлгә ашырыла торган тиешле бурыч йөклөмәләре төрлөре буенча муниципаль эчке алымалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алымалар программы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда, тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау күләмнәре һәм жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында курсателгән муниципаль бурыч йөклөмәләрен тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке алымалар программы чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрлөндөгө карага күшымта булып тора.

4. РФ БК 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәру муниципаль эчке алымалар программында чагылмый.

27 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөклөмәдән) килеп чыккан акчалата йөклөмәләрен тиешенчә үтәүне тәэммин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөклөмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән аларны вакытыннан алда үтәү йә принципал йөклөмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәэммин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөклөмә суммасы чагылдырган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэммин ителгән йөклөмәсө буенча субсидия жаваплылык tota.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукий белем - Жирлек) һәм гарант исеменнән гарант бирүче орган исеме;

2) бенефициар атамасы;

3) принципалның исеме;

4) тәэмін ителешенә гарантия бирелә торған йөкләмә (төп йөкләмәнен исемен, төзү датасын һәм номерын (булган очракта), төп йөкләмәнен гамәлдә булу вакытын

яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәу срокын, якларның атамаларын, төп йөкләмәнен башка мөһим шартларын күрсәтеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең ин чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торған вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) гарантия тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәэмін ителгән йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торған төп йөкләмә шартлары;

15) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс гарантның таләбе, регресс);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук РФ БК билгеләгән белешмәләр, гарантның норматив хокукий актлары, гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуқын күздә тотмый торған муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, аның акцияләренең (өлешләренең) 100 проценты муниципаль гарантия бирә торған жирлеккә, милке муниципаль гарантия бирә торған муниципаль унитар предприятиягә карый.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Бенефициарга муниципаль гарантка карата таләпләр, күрсәтелгән хокукларны, яңа хужага (сатып алучыга) облигацияләргә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кыйммәтле көгазыләр турындағы таләпләрне тапшырудан (кучудән), принципалның (эмитетның) йөкләмәләрен үтәудән тыш, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигация) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәэмін итүче муниципаль гарантия муниципаль гарантиядә күрсәтелгән төп йөкләмәләр шартларының муниципаль гарантиядә күрсәтелгән, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелмәгән һәм (яисә) кредит (заем, шул исәптән

облигация) акчаларыннан максатчан файдаланган очракта, тәэммин ителгән муниципаль шартларының алдан язмача ризалығыннан башка үзгөртелмәгән очракта гына гарант тарафыннан чакыртып алынырга тиеш.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү тұрындағы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару тұрындағы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлық килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше тұрында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия **həm** муниципаль гарантия бирү тұрындағы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәу тұрындағы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэммин ителгән гарантияләрне үтәу срокы якынлашып килүче дип саналған вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәу тұрында бенефициар таләбе куелу тұрында принципалга хәбәр итәргә **həm** таләпнен күчермәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә күшымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәу тұрындағы бенефициарның таләбен нигезләу предметына **həm** таләп гарантиясе шартларына **həm** аңа күшүп бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару тұрында бенефициарның **həm** аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез **həm** (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла **həm** гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерудән баш тарта:

1) таләп **həm** (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең ғамәлдә булу срокы) бирелгән вакыт тәмамланғаннан соң гарантка күрсәтелгән;

2) таләп **həm** (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;

3) таләп **həm** (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал **həm** (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэммин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантияне **həm** (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документларны башкару тұрындағы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән **həm** (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылған очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерудән баш тарту тұрында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергә мөмкин булған бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныған очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең **həm** аңа күшымта итеп бирелгән документларның үтәлеше тұрында бенефициар таләбе расланған очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэммин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында гарант йөкләмәсе билгеләү туктатыла:

1) гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт узгач, ул бирелә (гарантия гамәлдә булу вакыты);

3) принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәэммин ителгән принципал йөкләмәләрен үтәгән очракта яки принципалның күрсәтелгән йөкләмәләрен башка нигезләр буенча (бенефициар тарафыннан гарантка һәм (яки) судка гарантияне үтәү турында гарантка карата таләпләр булуга карамастан) туктаткан очракта;

4) бенефициарның гарантияне кире кайтару юлы белән Гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы һәм (яки) гарантны гарантия буенча йөкләмәләреннән азат итү турында бенефициарның язма гаризасы нәтижәсендә, принципал тарафыннан гарантия буенча бенефициарлар фактта булмаганда һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмаганда, РФ БК 1151 статьясында каралган гарантияне гарантка кире кайтару нәтижәсендә, бенефициарның гарантия буенча үз хокуларыннан һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча үз йөкләмәләреннән гарантия буенча;

5) әгәр гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантка таләпне белдергәннән соң тәп йөкләмәне (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) туктату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән;

7) бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча гарантка карата гарантиягә, хокукларга һәм (яисә) тәп йөкләмә буенча таләпләрнең (курсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) алдан язма ризалыгыннан башка гарантка карата таләпләр (тапшыру күчү булганда), кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә принципалның (сатып алучыга) хокуклары күчүгә бәйле рәвештә, принципалның (эмитетның) йөкләмәләрен үтәү гарантия белән тәэммин ителә торган принципалның (эмитетның);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, тәп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Гарантның йөкләмәләре туктатылганнан соң бенефициар гарантияне саклап калу күрсәтелгән гарантия буенча бенефициарның нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокукларны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэммин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш. Кредит (облигациядән тыш) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәэммин итә торган муниципаль гарантия кредит килешүендә (заем килешүендә) һәм (яисә) курсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заем) йөкләмәләрен бирү турындагы килешүдә курсәтелгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдалануны үз яғыннан тикшереп торуны гамәлгә ашыру шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәэммин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән җаваплы була.

29. Бенефициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәэммин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан һәм аның нигезендә кабул ителгән Нигезләмә белән билгеләнә.

28 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт, тубәндәге белешмәләр курсәтелә:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм

(яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

- 2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валютасы;
  - 3) гарантияләрнең гомуми күләме;
  - 4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуки булу (булмау);
  - 5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.
2. Муниципаль гарантияләр муниципаль гаранция белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә.
3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындагы тиешле карага күшымта булып тора.

29 статья. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программысы

1. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программысы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәгә белешмәләр күрсәтелә:

- 1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (теркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);
  - 2) гарантияләрнең гомуми күләме;
  - 3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокуки булу (булмау);
  - 4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.
2. Россия Федерациисе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациисе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.
3. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындагы карага күшымта булып тора.

30 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр

1. Авыл жирлеге исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр муниципаль кыйммәтле кәгазыләр дип таныла.

2. Жирлекнең уставында муниципаль алынналарны гамәлгә ашыру хокукина ия булган башкарма комитеты муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты булып тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең тәрләре, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре

Киләсе финанс елына һәм номиналь бәя буенча план чорының һәр елында муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең иң чик күләмнәре жирлек советы тарафыннан муниципаль эчке бурыйчның өске чиге нигезендә билгеләнә, бу бюджет турындагы каары белән билгеләнгән.

32 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның төрләре.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәгө формада бирелә:

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы БК 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Финанс белән тәэммин итү чыганагы булып максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар булган жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы бюджетыннан Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгән жирлек Советы каарлары белән билгеләнә.

33 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Жирлек Советының РФ БК, ТР БК, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган каарларында караплан очракларда һәм тәртиптә жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен уртак финанслау максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төzelә торган жирле администрацияләр арасындағы килешүләр белән билгеләнә.

34 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы бюджетына бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

35 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль район бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе БК, Татарстан Республикасы БК һәм тиешле Татарстан Республикасы законнары, муниципаль район бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караплан очракта һәм тәртиптә, төzelгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл

итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

36 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Акчалата йөкләмәләр буенча бурычлы кеше жирлек алдында билгеле бер датага акчалата йөкләмәләр нигезендә туләргә тиешле акчалар суммасы жирлек алдында тора.
2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.
3. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм юкка чыгару һәм торғызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе БК каралган очраклардан тыш, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.
4. Жирлек алдында мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэммин итә торган акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-бираешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бираешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе БК 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе БК кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләtle зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.
5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөкләмәләр жирлек бюджетының бердәм счетына акчалар күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

2 бүлек. Жирлек бюджеты проектын төзү

37 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмmin итү максатларында жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төzelә.
  2. Жирлек бюджеты проекты, РФ БК нигезендә һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары таләпләрен үтәгән килеш, кабул ителә торган жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төzelә.
  3. Жирлек бюджеты проекты жирлек Советы каары нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төzelә һәм расланы.
- Жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төzelгән һәм расланган очракта, жирлекнең Башкарма комитеты жирлекнең уртача финанс планын эшли һәм раслый.
4. Өгәр жирлек Советы аны формалаштыру турындагы каарны РФ БК таләпләре нигезендә кабул иткән булса, озак сроклы бюджет планлаштыруы жирлекнең озак вакытка исәпләнгән чорга бюджет фаразын формалаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.
  5. Жирлек бюджеты проектын турыдан-туры төзүне жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра.

38 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәклे белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында жирлекнең финанс органы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенең башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәклө белешмәләр алырга хокуклы.

2. Жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләрдәр) билгели торган нигезләмәләренә;

Россия Федерациясенең милли үсеше максатларын һәм халықка ачык хакимият органнары эшчәнлегенең аларга ирешү юнәлешен билгели торган документларда;

жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;

жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлавына;

озак сроклы чорга бюджет фаразына (бюджет фаразы проектына, бюджет фаразы проектына);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, курсәтелгән программалардагы кертелгән үзгәрешләр проектларында).

39 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга әзерләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә әзерләнә.

3. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан жирлек Советына бюджет проектын кертү турында карар кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

4. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразындағы аңлатма языунда фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Жирлек бюджеты проектын төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәрту жирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

6. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеше фаразын эшләү жирлек Башкарма комитетының вәкаләтле органы (вазыйфаи заты) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

7. РФнен БК 170.1 статьясы нигезендә озак сроклы чорга жирлекнең бюджет фаразын формалаштыру максатларында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы озак сроклы чорга жирлекнең Башкарма комитетында билгеләнгән тәртиптә әзерләнә.

40 статья. Жирлек бюджеты керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау нигезендә, жирлек бюджет түрүндагы каар проектын жирлек Советына керту шартларында, салымнар һәм жыемнар түрүндагы законнар, шулай һәм Россия Федерациясе законнарыны, Татарстан Республикасы законнарыны һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә фаразлана.

Жирлек Советының каравына бюджет түрүнда каар кертелгәннән соң кабул ителгән жирлек бюджеты керемнәренең гомуми құләмен үзгәртүгә китерә торган һәм ағымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр кертелгәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына.

Жирлек Советы каравына бюджет түрүнда каар кертелгәннән соң кабул ителгән жирлек бюджеты керемнәренең гомуми құләмен үзгәртүгә китерә торган һәм ағымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр кертелгәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына.

41 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, РФ БК 174.2 статьясында билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирлекнең финанс органы билгели торган методика тәртибендә һәм нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

Кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен беренче чиратта планлаштырганда гамәлдәге һәм үтәлмәгән йөкләмәләрне исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр курсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм ағымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

42 статья. Салым чыгымнарының исемлеге һәм бәясе

1. Жирлекнең салым чыгымнары исемлеге муниципаль программалар буенча жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә, шулай ук муниципаль программаларга карамаган эшчәнлек юнәлешләрендә төзелә.

2. Жирлекнең салым чыгымнарын бәяләү, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, ел саен жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3. Әлеге бәяләү нәтижәләре жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләтгәндә исәпкә алына.

43 статья. Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан

раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары жирлекнен Башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул итү тәртибе жирлек Башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме жирлек Башкарма комитеты билгеләгән муниципаль программалар исемлеге һәм структурасы нигезендә жирлек бюджеты турында жирлек Советының һәр программа буенча бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет турындагы каары белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук әлек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлек Башкарма комитеты каары белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда расланырга тиеш. Жирлек Советы муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр керту турында тәкъдимнәрне жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә каарга хокуклы.

Муниципаль программалар агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бюджет турындагы каарга туры китерелергә тиеш.

3. һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү уздырыла. Күрсәтелгән бәяләүне үткәру тәртибе һәм аның критерийлары жирлекнен Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча жирлекнен Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаның туктатылу яисә үзгәрюе, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклеге турында каар кабул итәргә мөмкин.

44 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, бюджет законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актларында билгеләнгән таләпләрне ўтәп, жирлекнен Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

З бүлек. Бюджет турындагы каар проектын карау һәм раслау

45 статья. Гомуми нигезләмәләр

Жирлек Советы бюджеты турындагы каарда бюджет керемнәренен гомуми күләме, бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты), шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советы каарларларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы каарларыннан тыш) кергән төп характеристикалар булырга тиеш.

2. Жирлек Советы каары белән жирлек бюджеты турында түбәндәгеләр раслана:

РФ БК 160.1 статьясында каралған очрактарда жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

РФ БК 160.2 статьяда каралған очрактарда жирлек бюджеты қытлығын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советы карары нигезендә чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), чыгым төрләренең төркемнәре һәм (яисә) эшчәнлекнең максатчан статьялары (муниципаль программалары һәм программага карамаган юнәлешләре), бюджетлар чыгымнары классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар төрләре (төркемнәре) буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен тиешле тәртиптә бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган чыгымнарының гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралған бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралған бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты қытлығын финанслау чыганаклары;

чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның ин югары чиге;

жирлек Советы карары белән билгеләнгән жирлек бюджетының башка курсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта, жирлек бюджеты турында жирлек Советы карары проекты расланган жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәрту һәм аларга жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәрту жирлек Советы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында жирлек бюджеты керемнәреннән жирлек бюджеты турындагы карар белән жирлек бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) жирлек

бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән тыш, чираттагы финанс елыннан башлап кертелергә (бюджетта чагылыш табырга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча файдалану каралырга мөмкин.

46 статья. Жирлек бюджеты проекты белән бергә төzelә торган документлар һәм материаллар

1. Жирлек Советына бюджет түрындагы карап проекты белән бер үк вакытта түбәндәгеләр бирелә:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорында жирлекнең берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнән гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты);
- бюджет проектына аңлатма языу;
- бюджетара трансфертларны бүлүнен методикалары (методикалары проектлары) һәм исәпләре;
- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурыйчының ин югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурыйчының ин югары чиге;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;
- курсәтелгән органның бюджет сметаларына карата жирлекнең финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган органның бюджет сметалары проектлары;
- жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестры;
- башка документлар һәм материаллар.

2. Бюджет түрында карап проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты түрында карап кабул итегендә очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

3. Бюджет түрында карап проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү күшымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет түрындагы карап проектына аңлатма языуна күшымта составына кертелә.

47 статья. Жирлек Советына бюджет түрында карап проектын керту

1. Жирлекнең Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорында бюджет түрында карап проектын агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча жирлек Советына карауга кертә.
2. Жирлек Советына бюджет проекты белән бер үк вакытта әлеге Нигезләмәнең 46 статьясы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

48 статья. Жирлек бюджеты турындағы карап проектын карау һәм раслау

1. Жирлекнең Башкарма комитеты тарафынан жирлек бюджеты турындағы карап проекты көртеп генә көннән алып ике әш көне әчендә жирлек Советы рәисе аны тышкы муниципаль финанс контроле органына жибәрә.

2. Жирлек бюджеты турында карап кабул ителгән көннән алып ике атна әчендә тышкы муниципаль финанс контроле органы тәкъдим ителгән документларның һәм материалларның Россия Федерациясе бюджет законнарына туры килүе турында бәяләмә әзерли.

3. Жирлек бюджеты турында тышкы муниципаль финанс контроле органы бәяләмәссе белән карап проекты комиссиядә, шулай ук жирлек Советы депутатларында карауга жибәрелә.

4. Тышкы муниципаль финанс контроле органының бәяләмәссе жирлек бюджеты турындағы карап проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

5. Жирлек бюджеты турында карап проекты барлық кирәкле документлар һәм материаллар белән жирлекнең Башкарма комитеты тарафынан, эшләп бетерүгә керешкәннән соң өч әш көне әчендә, жирлек Советына тапшырылырга тиеш.

6. Жирлек Советы жирлек бюджеты турындағы карап проектын бер укуышта карый.

7. Жирлек бюджеты турындағы карап билгеләнгән тәртиптә имзаланғаннан соң 10 көннән дә соңға калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындағы карап финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, РФ БК билгеләгән қысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы көртеп.

4 бүлек. Жирлек бюджеты үтәлеше

49 статья. Жирлек бюджетын үтәу нигезләре

1. Жирлек бюджетын үтәу жирлекнең Башкарма комитеты тарафынан тәэммин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәүне оештыру жирлекнең финанс органына йөкләнә.

3. Жирлек бюджетын үтәу жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарының бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

Бюджет үтәлеше Федераль казначылық органнары тарафынан башкарыла.

50 статья. Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Жыелма бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр керту жирлекнең финанс органы житәкчесе тарафыннан башкарыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган курсәткечләре жирлек бюджеты каарына туры килергә тиеш.

Жирлек бюджеты турында каар кабул ителгән очракта жирлекнең финанс органы житәкчесе тарафыннан жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертеп раслана.

3. Жыелма бюджет язмасына, РФ БК билгеләгән очракларда, жирлек бюджеты турындағы каарга үзгәрешләр кертмичә, жирлекнең финанс органы житәкчесе каарлары нигезендә үзгәрешләр кертелергә мөмкин.

4. Жирлекнең жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибенде жирлекнең жыелма бюджет язмасы курсәткечләрен һәм бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, чыгымнар төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча яисә бюджет акчаларының төп бүлүчеләре, бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре), бюджетлар чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрлөре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау күздә тотыла.

Жирлекнең жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибенде бюджетлар чыгымнары классификациясе чыгымнары төрлөре төркемнәре, төркемнәре (төркемнәре, ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау, шул исәптән төрле максатчан маддәләр һәм (яисә) бюджет чыгымнары төрлөре, бюджет акчаларының төп бүлүчеләре өчен дифференциацияләнгән булыу кааралырга мөмкин.

5. РФ БК 190 һәм 191 статьяларында каарлган очраклардан тыш, жирлекнең чыгым буенча жыелма бюджет язмасының расланган курсәткечләре бюджет акчаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башына кадәр житкерелә.

Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе белән жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертүнең чик сроклары, шул исәптән РФ БК курсәтләгән нигезләрнең төрле төрлөре буенча дифференциацияләнгән рәвештә билгеләнә ала.

6. Бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, жыелма бюджет язмасына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

7. Жирлекнең бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга салучы Советы каарлары (жирле бюджет турындағы каардан тыш) жирлекнең финанс органы житәкчесе каарлары нигезендә бюджет турындағы каарга үзгәрешләр кертмичә генә жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр керту өчен өстәмә нигезләмәләр кааралырга һәм (яисә) жирлек бюджеты турында каарда курсәтләгән өстәмә нигезләрне билгеләү турында нигезләмәләр кааралырга мөмкин.

51 статья. Касса планы

1. Жирлекнең финанс органы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының төп

администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәклө белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

2. Муниципаль контрактларны, башка шартнамәләрне түләү буенча бюджеттан акчалар фаразы төzelә торган муниципаль контрактлар, башка килешүләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү срокларын һәм күләмнәрен тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны планлаштырганда билгеләнгән срокларны һәм хезмәт күрсәтүләрне исәпкә алып төzelө.

3. Касса планын төзү һәм алып бару җирлекнең финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

52 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен түбәндәгеләр күз алдында тота:

Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына, жирлек бюджеты һәм Татарстан Республикасының башка законнары турындагы карапы һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән, жирлек бюджеты һәм Татарстан Республикасының башка законнары турындагы карап нигезендә казначылык счетларыннан жирлек бюджетына кертемнәрне һәм башка кертемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Федераль казначылык тарафыннан артык бүленгән суммаларны, артык түләнгән яисә артык түләтелгән салымнары, жыемнары һәм башка түләүләрне кире кайтаруны (исәпкә алуны, төгәлләштерүне) гамәлгә ашыру өчен кирәклө акчаларны, шулай ук Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына арттырып түләнгән суммаларны һәм процентларны вакытында башкармаган өчен процентларны Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында исәпкә алу һәм аларны бүлү өчен түләүләрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына күчерү.

53 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәү, РФ БК һәм ТР БК таләпләре нигезендә, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеши түбәндәгеләрне үз эченә ала:

бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;
акча йөкләмәләрен раслау;
акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;
акча йөкләмәләрен үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә элек кабул ителгән бюджет йөкләмәләренә үзгәрешләр кертә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә закон, башка хокукый акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы үзенә житкерелгән бюджет йөкләмәләренең тиешле лимитлары һәм кабул ителгән, әмма үтәлмәгән бюджет йөкләмәләре арасындағы аермадан артмаган күләмдә яңа бюджет йөкләмәләре ала.

Бюджет чарапарын алучы муниципаль контрактларны, мондый муниципаль контрактлар, бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларының гамәлдә булу сробы чикләрендә мондый муниципаль контрактлар буенча йөкләмәләрене үтәүне күздә тоткан башка килешүләрне, РФ БК нигезләмәләрендә һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка федераль законнарда каралган очракларда төзи. Муниципаль контрактлар, башка килешүләр төзү өчен билгеләнгән күрсәтелгән нигезләмәләр элегрәк төзелгән муниципаль контрактларга, башка килешүләргә үзгәрешләр кертелгәндә дә кулланыла.

4. Бюджет акчаларын алучы жирлек бюджеты акчалары хисабына аларның түләүләрен санкцияләү өчен кирәkle күрсәтмәләр һәм башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү чарапарын үтәү һәм зыян күрүчеләргә, шаһитларга һәм жинаятың эшендә катнашуучыларга карата куркынычсызылық чарапарын гамәлгә ашыру белән бәйле очракларда, күрсәтмәләр нигезендә, акчалата йөкләмәләр түләү бурычын раслый.

54 статья. Бюджет язмасы

1. Төп бүлүчеләр (эш бирүчеләр) бюджет акчаларын бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, жирлекнәң финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм жирлекнәң финанс органы тарафыннан расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр керту бюджет акчаларын баш бүлүче (булүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет йөкләмәләренең чыгымнары һәм лимитлары буенча бюджет расписаниесе күрсәткечләре, РФ БКның 190 һәм 191 статьяларында каралган очраклардан тыш, чираттагы финанс елы башланганчы, бюджет акчаларын ведомство карамагындағы идарәчеләргә һәм (яки) алучыларга житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе чыгымнарың ярдәмчे тәркемнәре (тәркемчәләре һәм элементлары) буенча бюджет йәкләмәләренең расланган лимитларын детальләштерүне бюджет акчаларының баш бүлүчесенең (курсәтмә биручесенең) хокукуын яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Бюджет акчалары баш урнаштыручиның чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган курсәткечләрне жыелма бюджет язмасы курсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рәхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы курсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган курсәткечләрне бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә үзгәртү бюджет акчаларын бүлүчегә рәхсәт ителми.

55 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше

Жирлек бюджетын бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча үтәү, РФ БК нигезләмәләре нигезендә, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла, моңа бюджетның бердәм счетындағы акчаларының калдыклары белән идарә итү операцияләре керми.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йәкләмәләр өчен түләүне санкцияләү жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

56 статья. Шәхси счетлар

Жирлек бюджеты керемнәре администраторларының операцияләрен, жирлек бюджетын үтәү операцияләрен исәпкә алу РФ БК нигезендә шәхси счетларда башкарыла.

57 статья. Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенең бюджет сметасы Россия Федерациисе Финанс Министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет акчаларының баш курсәтмәсендә билгеләнгән тәртиптә төzelә, раслана һәм алып барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи жирле үзидарә органы булган казна учреждениесенең бюджет сметасы әлеге орган житәкчесе яисә әлеге орган исеменнән Россия Федерациисе законнарында билгеләнгән тәртиптә эш итәргә вәкаләтле башка зат тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенең бюджет сметасының расланган курсәткечләре казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэммин итү буенча бюджет йәкләмәләрен кабул итүгә һәм (яисә) үтәүгә житкерелгән лимитларга туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы муниципаль ихтыяжларны тәэмін итү өчен товарлар, әшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планнарын төзегендә каралган муниципаль ихтыяжларны тәэмін итү өчен товарлар, әшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар закупкаларын гамәлгә ашыру өчен финанс белән тәэмін итү күләмнәрен исәпкә алып төзелә.

Казна учреждениесенең бюджет сметасында казна учреждениесенең бюджет сметасын төзу һәм алып бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы күрсәткечләре, аның житәкчесе казна учреждениесенең бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукуы бирелгән, бюджет йөкләмәләренең өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренең алынган лимитлары чикләрендә тәгәлләштерелергә мөмкин.

58 статья. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә чыгымнар буенча жирлек бюджетын үтәүне оештырганда агымдагы финанс елның тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен түләүнен иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәрен) баш бүлүчегә, күрсәтмә бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга раслау һәм житкерү күздә тотылыша мөмкин.

2. Финанслауның чик күләмнәре, гомумән, бюджет акчаларын ай саен яки квартал саен алучыга карата яки агымдагы финанс елы башыннан баш идарәчеләрне, идарәчеләрне һәм бюджет акчаларын алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә үсә барган нәтиҗә белән билгеләнә.

59 статья. Жирлек бюджетын үтәгендә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланган керемнәрдән файдалану

1. Жирлек бюджетын үтәгендә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланган керемнәрнең гомуми күләмнән фактта алынган керемнәр агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карапга муниципаль алымаларны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук, аларны үтәүгә 217 статьяның 3 пунктында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә үзгәрешләр кертмичә генә жирлекнең финанс органы тарафыннан жибәрелергә мөмкин. РФ БК.

2. Максатчан билгеләнеше (аларны бирү турында хәбәрнамә алган очракта) булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджеттара трансферлар, шул исәптән 242 статьяның 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган РФ БК, шулай ук жирлек бюджеты турындагы карап белән расланган керемнәрдән тыш фактта бюджет үтәгендә алынган физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган кертемнәр күрсәтелгән акчаларны бирү максатларына туры килә торган жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карапга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертмичә генә, юллана.

60 статья. Агымдагы финанс елын тәгәлләү

1. Жирлек бюджетын үтәу операцияләре 31 декабрьдә төгәлләнә.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәу операцияләрен төгәлләү РФ БК таләпләре нигезендә жирлекнең финанс органы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик қуләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктата.

3. Жирлек бюджетының бердәм счетында булмаган бюджет акчаларының бюджет акчаларын алучылар тарафыннан файдаланылмаган калдыклары агымдагы елның соңғы ике эш көненнән дә соңга калмыйча, бюджет акчаларын алучылар тарафыннан жирлек бюджетының бердәм счетына күчерелергә тиеш, әгәр башкасы РФ БК буенча каралмаган булса, ул бюджет акчаларын алучылар тарафыннан күчерелергә тиеш.

4. Агымдагы финанс елның 1 гыйнварына максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар, финанс белән тәэммин итү чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, агымдагы финанс елның беренче 15 эш көне эчендә бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Хисап финанс елында файдаланылмаган әлеге пунктның беренче абзацында курсәтелгән бюджетара трансфертларга ихтыяж булу (булмау) турында жирлек бюджеты акчалары баш администраторы тарафыннан каар кабул итү, шулай ук аларны элек бирелгән бюджетка кире кайтару турында каар кабул иткәндә, аларда ихтыяж булу турында каар кабул ителгәндә курсәтелгән акчалар бюджетка кергән көннән алып 30 эш көненнән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла, әлеге бюджет чыгымнары турындағы хисап нигезендә жирлек бюджетының төп администраторы билгеләгән тәртиптә формалаштырылган һәм тәкъдим ителгән курсәтелгән бюджетара трансфертлар финанс белән тәэммин итү чыганагы булып тора.

Жирлек бюджетының төп администраторы каары нигезендә максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында, аларны финанс белән тәэммин итү чыганагы булып хисап елында файдаланылмаган Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре торган бюджетара трансфертлардан тыш, ул билгеләгән тәртиптә тиешле финанс органы белән килешенгән, курсәтелгән бюджетара трансфертларның калган өлеше қуләмендәге акчалар агымдагы финанс елында курсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәэммин итү өчен жирлек бюджеты кеременә кайтарылырга мөмкин.

З абзацта каарлган каарлар кабул итү тәрибиे әлеге пунктта жирле бюджетлардан бюджетара трансфертларны кире кайтару тәрибен җайга сала торган жирле администрациянең муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган өлеше, финанс тәэмминаты чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, тиешле бюджет кеременә күчерелмәгән очракта,

курсөтеген акчалар, Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы билгелөгөн гомуми таләплөрне үтөп, жирлекнең финанс органы билгелөгөн тәртиптө бирелгөн бюджет кеременә түләтегө тиеш.

Федераль бюджеттан бирелгөн файдаланылмаган бюджетара трансфертларны түләту Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгелөгөн тәртиптө гамәлгә ашырыла.

5. Жирлекнең финанс органы ағымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен чираттагы финанс елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә кирәклө акчалар белән тәэммин итү тәртибен билгели.

6. Банк депозитларында РФ БК нигезендә урнаштырылган ағымдагы финанс елы ахырына акча булу рөхсәт ителә.

5 бүлек. Бюджет хисабын карау һәм раслау, төзү, тышкы тикшерү нигезләре

61 статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе БК РФ нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы финанс һәм финанс булмаган активларның һәм жирлекнең йөкләмәләренең торышы турында, шулай ук күрсөтеген активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта мәгълүматны жыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртип системасыннан гыйбарәт.

Казначылык түләүләре системасында башкарыла торган операцияләр турында мәгълүматны жыю, теркәү һәм гомумиләштерү максатларында казначылык түләүләре системасында Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары структурасында һәм (яисә) казначылык түләүләре системасында катнашучылар структурасында, шулай ук күрсөтеген операцияләрнең нәтижәләре турында (алга таба - казначылык исәбе) Федераль казначылык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәпкә алуы Россия Федерациясенең бюджет классификациясен үз эченә ала торган счетлар планнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджетны исәпкә алу һәм аларны куллану буенча инструкция хисаплары планнары Россия Федерациясе Финанс Министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисабы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма языу.

4. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр (бюджет акчаларын алучылар) бюджет хисабының һәм бюджет хисабының бердәм методологиясен үтәп, финанс мәгълүматларын детальләштерүне тәэммин итүче ведомство (эчке) актларын куллана ала.

62 статья. Бюджет хисаплылыгын төзу

1. Бюджет акчаларының баш администраторлары бюджет акчаларын алушылар (бүлүчеләр), жирлек бюджеты керемнәре администраторлары, жирлек бюджеты қытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары билгеләнгән срокларда жирлекнең финанс органына бюджет хисабын тапшыра.

2. Жирлекнең бюджет хисабы төп администраторларның бюджет хисаплары нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан төзелә.

3. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора. Жирлек бюджетының үтәлеше турында отчет квартал саен бирелә.

4. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең финанс органы тарафыннан жирлекнең Башкарма комитетына тапшырыла.

5. Жирлек бюджетының беренче кварталда, яртыеллыкта һәм тугыз айда үтәлеше турында хисап жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм жирлек Советына һәм тышкы муниципаль финанс контроле органына җибәрелә.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

6. Жирлекнең финанс органы Финанс-бюджет палатасына бюджет хисапларын тәкъдим итә.

63 статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек Советында каралганчы жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка нәтижә әзерләүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып башкарыла. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, жирлек Советының Татарстан Республикасы Хисап палатасы белән тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру вәкаләтләрен аңа тапшыру турында килешү төзегән очракта һәм Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, Татарстан Республикасы Хисап палатасы тарафыннан башкарыла ала.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бәяләмә әзерләү өчен жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротка уздырыла.

4. Тышкы муниципаль финанс контроле органы, бюджет чараларының баш администраторларының еллык бюджет хисабы күрсәткечләрен исәпкә алып, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисапка бәяләмә әзерли.

5. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә жирлек Башкарма комитетына бер үк вакытта юллама белән тышкы муниципаль финанс контроле органына тапшырыла.

64 статья. Жирлек Советы бюджетының үтәлеше турында еллық хисап бирү, карау һәм раслау

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисап жирлек Советына агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисабы үтәлешенә анализ булган аңлатма, муниципаль биремне үтәу турындагы белешмәләр һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижәләре турындагы белешмәләр, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карап проекты, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы башка бюджет хисабы һәм жирлекнең берләштерелгән бюджетының үтәлеше турында бюджет хисабы, Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы каарны раслау яисә кире кагу турында карап кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турында карап проектын кире каккан очракта, ул мәгълүматны дөрес чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм бер айдан да артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кайтарыла.

65 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында карап

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карап белән, керемнәрнен, чыгымнарының һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, жирлек бюджетының хисап финанс елы өчен үтәлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турындагы каарга аерым күшүмталар белән тубәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында карап белән шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек бюджеты үтәлеше турында карап кабул итү өчен жирлек Советы каары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.

66 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыруучы органнар

1. Тышкы муниципаль финанс контроле жирлекнең контроль-хисап органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.
2. Эчке муниципаль финанс контроле жирлекнең Башкарма хакимияте органы булган муниципаль финанс контроле органнының контроль эшчәнлеге булып тора.
3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре РФ БК нигезендә билгеләнә.

67 статья. Бюджет хокук бозулар өчен җаваплылык

Бюджет хокук бозулар өчен җаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә башкарыла.